

REFORMORDLISTA FÖR YRKESUTBILDNINGEN

anordnare av yrkesutbildning; anordnare av yrkesinriktade examina och yrkesutbildning = aktörer som av undervisnings- och kulturministeriet beviljats tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning

anordnartillstånd, tillstånd att ordna examina och utbildning = tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning som utifrån ansökan beviljas av undervisnings- och kulturministeriet

anpassning av bedömningen av kunnandet = arrangemang, där man ändrar på bedömningen av kunnandet enligt examensgrunderna för yrkesinriktad grundexamen för en studerande som får särskilt stöd genom att man utarbetar en individuell bedömning av kunnandet som beaktar den studerandes personliga mål och färdigheter

anskaffning av utbildning = verksamhet, där utbildningsanordnaren inte själv producerar all utbildning, alla examensdelar eller stödåtgärder, utan anskaffar delar av dem av någon annan offentlig eller privat aktör

anslag för yrkesutbildning = anslag som består av anslaget i statsbudgeten och den kommunala statsandelen och som undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning för genomförandet av de lagstadgade uppgifterna

ansökningsförfarande inom yrkesutbildningen = förfarande, som anordnare av yrkesutbildning använder för att det ska vara möjligt för en person att söka till yrkesutbildning och examensutbildning och som man använder för att anta en person som studerande

arbetskraftsutbildning = utbildning, där de studerande antas utgående från ett behov som arbets- och näringsmyndigheten konstaterat.

arbetslivskommission = ett nationellt organ som deltar i kvalitetssäkringen av yrkesprov och bedömningen av kunnandet samt i utvecklingen av yrkesutbildningens examensstruktur, yrkesinriktade examina och grunderna för dem. Det behandlar också begäranden om rättelse av bedömningen av kunnandet för studerande i examensutbildning.

avgiftsbelagd serviceverksamhet = verksamhet, där anordnaren av yrkesutbildning säljer examina och examensdelar eller examensutbildning samt handledande utbildning till en annan anordnare av yrkesutbildning

avhållande från studierna = åtgärd, där utbildningsanordnaren avhåller den studerande från studierna tills han eller hon går med på nödvändiga kontroller och undersökningar eller går med på att visa upp ett utdrag ur straffregistret

avstängning för viss tid = disciplinär åtgärd, där utbildningsanordnaren avstänger den studerande från läroanstalten eller internatboendet för viss tid. Avstängning för viss tid innebär att den studerande förlorar sin studierätt för viss tid.

avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet = arrangemang, där den som avlägger en yrkesinriktad grundexamen inte är tvungen att visa en del av det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. En avvikelse är möjlig om de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som examensgrunderna förutsätter till någon del är oskäligen för den studerande med hänsyn till omständigheterna eller tidigare förvärvat kunnande eller om en avvikelse är motiverad på grund av den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd.

bedömare av kunnandet = person som anordnaren av yrkesutbildning utnämnt för att utföra bedömningen av kunnandet

bedömning av kunnandet = bedömning av kunnandet och nivån på kunnandet hos en studerande i examensutbildning eller i handledande utbildning. Bedömningen av kunnandet sker genom att jämföra kunnandet med kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna.

begäran om kontroll av bedömningen = begäran som en studerande, som inte är nöjd med bedömningen av sitt kunnande, skriftligen riktar till bedömarna om att de ska kontrollera den bedömning han eller hon har fått

begäran om omprövning = begäran som riktas till regionförvaltningsverket, där man begär om omprövning av ett beslut enligt lagen om yrkesutbildning. Begäran om omprövning kan till exempel gälla antagning som studerande, den tid som en studerande har på sig att genomföra en handledande utbildning, särskilt stöd för en studerande, anpassning av bedömningen av kunnandet eller konstaterade av att en studerande har avgått.

begäran om rättelse av bedömningen = begäran som en studerande, som inte är nöjd med bedömningen av sitt kunnande, i examensinriktad utbildning riktar till respektive arbetslivskommission och i handledande utbildning till rektorn, där han eller hon skriftligen begär rättelse av det beslut om kontroll av bedömningen som han eller hon fått.

disciplinära straff = disciplinär åtgärd som används när en studerande begått allvarliga eller upprepade förseelser och i samband med vilken den studerande eller hans eller hennes vårdnadshavare ska höras innan man skrider till åtgärder

disciplinära åtgärder = förfarande som utbildningsanordnaren använder sig av för att säkerställa en trygg studiemiljö

examensbenämning = benämning som en person kan använda efter att ha avlagt den examen som ger rätt att använda examensbenämningen

examensbetyg = ett betyg som ska ges då examen är avlagd

examensdel, del av examensutbildning = en kompetenshelhet som bygger på verksamhetshelheter i arbetslivet. En yrkesinriktad examen består av olika examensdelar som bedöms som helheter.

examensgrunder = en nationell föreskrift som berör yrkesinriktade examina och utfärdas av Utbildningsstyrelsen. Här slår man bland annat fast examensbenämningar, kompetensområden, uppbyggnaden av examen i obligatoriska och valbara examensdelar samt kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna, omfattningen av examensdelarna i kompetenspoäng samt bedömningen av kunnandet

examensspråk = det språk, på vilket man avlägger en yrkesinriktad examen eller genomför en handledande utbildning. Den studerande visar sin yrkesskicklighet och det kunnande som examen förutsätter eller det kunnande som den handledande utbildningen förutsätter på examensspråket. Betygen ges på examensspråket. Utbildningsanordnarens examensspråk är de undervisningsspråk som är fastslagna i anordnartillståndet samt övriga språk som anges i tillståndet för enskilda examina eller för en handledande utbildning.

examensstruktur inom yrkesutbildningen = undervisnings- och kulturministeriets förordning som föreskriver de yrkesinriktade examina som kan avläggas

examensutbildning = utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och som syftar till avläggande av en yrkesinriktad examen eller av en eller flera delar av en sådan examen

förvägrande av rätten till undervisning = disciplinär åtgärd, där utbildningsanordnaren för en viss tid förvägrar den studerande rätten att delta i undervisningen på grund av att han eller hon betett sig våldsamt, hotfullt eller störande

gemensam examensdel = en examensdel som innefattar kunnande som är allmänbildande och som behövs inom alla branscher

genomslagsfinansiering = en del av den kalkylerade finansieringen av yrkesutbildningen som fastställs utgående från hur personer som avlagt yrkesinriktad examen eller delar av en examen sysselsätts och övergår till vidare studier samt utgående från studeranderespons och respons från arbetslivet

grunderna för handledande utbildning = en nationell föreskrift som utfärdas av Utbildningsstyrelsen och som fastställer uppbyggnaden av utbildning som handleder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, obligatoriska och valbara utbildningsdelar, utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng samt målen för kunnandet i utbildningsdelarna och bedömningen av kunnandet

handledande utbildning = utbildning som förbereder för yrkesutbildning och utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv

höjning av vitsord = verksamhet, där den studerande gör om ett yrkesprov eller annat påvisande av kunnande som ligger till grund för bedömningen av kunnandet eller gör ett extra yrkesprov eller avlägger en extra prestation med syfte att höja sitt vitsord

index för yrkesutbildning = index för att höja det anslag som anvisas för yrkesutbildning och den kommunala statsandelen i statsbudgeten så att finansieringen motsvarar kommunernas årliga kostnadsökning.

indragning av studierätten = åtgärd, genom vilken utbildningsanordnaren drar in studierätten för en studerande som har visat att han eller hon är olämplig för ifrågavarande studier

kalkylerad finansiering; finansiering som beviljas på kalkylerade grunder = finansieringsandel som bestäms på kalkylerade grunder

kollegialt organ hos utbildningsanordnaren = organ som tillsatts av utbildningsanordnaren som fattar beslut om indragning och återställande av studierätt, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboendet och avhållande från studier

kompetensområde = inriktning inom en examen som utgör en självständig verksamhetshelhet i arbetslivet

kompetenspoäng = dimensioneringsgrund för yrkesinriktade examina, handledande utbildningar och delar av dem. Kompetenspoängen beskriver omfattningen av en examen, en handledande utbildning eller delar av dem.

konstaterande av att en studerande anses ha avgått = åtgärd, enligt vilken utbildningsanordnaren konstaterar att en studerande har avgått från utbildningen. En studerande anses ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisning eller yrkesprov eller visa sitt kunnande på andra sätt i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och inte har uppgett någon grundad anledning till frånvaron eller om han eller hon inte genomfört den handledande utbildningen inom utsatt tid. En studerande anses också ha avgått när han eller hon själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren om sin avgång.

kontinuerlig ansökan = ansökningsförfarande där det inte finns någon fastställd ansökningstid på nationell nivå

kontroll av bedömningen = avgörande, som bedömarna av kunnandet ska göra på skriftlig begäran av en studerande som inte är nöjd med bedömningen av sitt kunnande. Bedömningen kontrolleras eller så kan begäran förkastas. Begäran om kontroll av bedömningen riktas till bedömarna av kunnandet.

kostnadsgrupp = grupp, till vilken kostnaderna för anordnandet av en examen eller annan utbildning inom ramen för examensstrukturen för yrkesutbildning hänförs sig med tanke på beräkningen av de kalkylerade genomsnittliga finansieringskostnaderna

krävande särskilt stöd = särskilt stöd som ges till studerande som har en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt stöd. Krävande särskilt stöd kan endast ges av utbildningsanordnare som har fått i uppgift att ordna det.

lärande = process, genom vilken en person tar till sig nya kunskaper, färdigheter, tillvägagångssätt, värderingar eller intressen eller reviderar de nuvarande

läroavtal för företagare = ett skriftligt avtal mellan utbildningsanordnaren och företagaren om att ordna läroavtalsutbildning i företagarens företag

läroavtalsutbildning = yrkesinriktad utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som grundar sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid eller på ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligt tjänsteförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och en arbetsgivare.

målinriktat antal studerandeår = antalet studerandeår för det kommande finansåret som undervisnings- och kulturministeriet varje år beslutar om för varje utbildningsanordnare och inom ramen för budgeten. På detta sätt kan utbildningsanordnaren flexibelt anvisa resurser som överskrider det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet.

obligatorisk examensdel = en examensdel som studerande måste visa kunnande i för att kunna avlägga examen

omtagning av bedömningen = verksamhet, där den studerande visar sitt kunnande på nytt, om kunnandet bedömts som underkänt

ordningsstadga, andra ordningsbestämmelser = regler som godkänts av utbildningsanordnaren i avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt en trygg och trivsamt studiemiljö

personalutbildning = utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis med offentliga medel

personlig tillämpning = verksamhet, där man identifierar och erkänner kunnande som den studerande tidigare förvärvat samt planerar förvärvandet och visandet av kunnandet samt handlednings- och stödåtgärder som den studerande är i behov av

personlig utvecklingsplan för kunnandet (PUK) = en personlig plan, där individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande och visande av kunnande och om handlednings- och stödåtgärder förs in

prestation = den enhet som används som grund för fastställandet av den kalkylerade finansieringen av yrkesutbildningen, till exempel studerandeår, antal examina

prestationsbaserad finansiering = en kalkylerad del av finansieringen av yrkesutbildningen som fastställs utgående från kompetenspoäng i avlagda examensdelar och antalet examina

prövningsbaserad höjning av basfinansieringen = en höjning av basfinansieringen som beviljas anordnaren av yrkesutbildning efter prövning. Höjning av basfinansieringen beviljas efter ansökan av utbildningsanordnaren och av särskilda skäl som anknyter till verksamheten.

påvisande av kunnandet = yrkesprov eller något annat sätt på vilket en studerande i examensutbildning eller handledande utbildning visar den yrkeskicklighet eller det kunnande som är fastställt i grunderna för en yrkesinriktad examen eller för en handledande utbildning

respons på hur kunnandet utvecklats = respons som ges till den studerande för att handleda och uppmuntra den studerande att nå målen i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet samt för att utveckla den studerandes förutsättningar för självbedömning

riksomfattande ansökningsförfarande = ett ansökningsförfarande för utbildning, där ansökningstiden och eventuellt även urvalsgrunderna fastställts på nationell nivå, exempelvis gemensam ansökan

rättelse av bedömningen = avgörande som ska ges på den studerandes begäran, där det fastslås att bedömningen av kunnandet antingen ska göras på nytt eller att begäran förkastas. I examensutbildning riktas begäran om rättelse av bedömningen till arbetslivskommissionen och i handledande utbildning till rektorn.

skriftlig varning = disciplinär åtgärd, där utbildningsanordnaren tilldelar den studerande ett skriftligt dokument, där han eller hon varnas för konsekvenserna av sitt beteende eller sin verksamhet

specialyrkesexamen = yrkesinriktad examen, där man visar yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov och som ger ett djupare yrkeskunnande än det som krävs för yrkesexamen eller ett mångprofessionellt kunnande

strategifinansiering = en del av finansieringen av yrkesutbildningen som stöder uppnåendet av utbildningspolitiskt viktiga mål och som står för högst fyra procent av anslaget för yrkesutbildning. Strategifinansiering kan beviljas exempelvis för nationell utveckling av yrkesutbildningen, anordnande av yrkesskicklighetstävlingar eller för utveckling av anordnarstrukturen.

studerande = den som antagits för att genomföra en handledande utbildning, annan yrkesinriktad utbildning eller för att avlägga en yrkesinriktad examen eller en eller flera examensdelar som ingår i en yrkesinriktad examen

studerande inom handledande utbildning = en studerande som antagits för att genomföra utbildning som handleder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv

studerande inom examensutbildning = en studerande som antagits för att avlägga en yrkesinriktad examen eller en eller flera examensdelar som ingår i en yrkesinriktad examen

studerande som har avgått = en studerande som anses ha avgått

studerandevård = verksamhet i syfte att främja och upprätthålla en god nivå på de studerandes lärande, psykiska och fysiska hälsa samt sociala välbefinnande samt verksamhet som förbättrar förutsättningarna för detta

studerandeår = prestation som omfattar 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen

studier som stöder studiefärdigheterna = studier inom examensutbildning som ordnas utöver dem som fastställts i examensgrunderna och som baserar sig på de individuella behoven i syfte att ge den studerande förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt.

studierätt = rätt att avlägga examen eller att delta i utbildning eller undervisning. Inom yrkesutbildningen uppstår studierätten i och med att utbildningsanordnaren antar en sökande som studerande. Studierätten för en studerande börjar vid den tidpunkt utbildningsanordnaren fastslår och upphör när den studerande anses ha avgått.

studiesociala förmåner = sådana förmåner och tjänster som de studerande på lagstadgade grunder har rätt till och som möjliggör eller stöder studierna. Studiesociala förmåner är till exempel assistenttjänster, särskilda hjälpmedel, dagpenning och ersättning för inkvarterings- och resekostnader.

service- och produktionsverksamhet som stöder under undervisningen = verksamhet i anslutning till den undervisning som anges i anordnartillståndet och som erbjuder de studerande inlärningsmiljöer som så väl som möjligt motsvarar verksamhetsmiljöerna i arbetslivet

särskilt stöd = stöd och därtill hörande undervisnings- och studiearrangemang som ges åt studerande när de behöver långsiktigt eller regelbundet stöd för sitt lärande och sina studier på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom eller av någon annan anledning.

sökande = person som lämnat in en ansökan till yrkesutbildning eller för att avlägga en yrkesinriktad examen eller person som på annat sätt ansöker till yrkesutbildning eller för att avlägga en yrkesinriktad examen.

sökande av ändring, ändringsökande = åtgärd genom vilken man hos en domstol eller annan besvärsmyndighet eftersträvar att få ändring i ett avgörande som fattats av en förvaltningsmyndighet eller domstol

tillstånd att ordna examina och utbildning; anordnartillstånd = tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning som utifrån ansökan beviljas av undervisnings- och kulturministeriet

undervisning = verksamhet som grundar sig på interaktion och där lärandet utgör målet

undervisningsspråk = det språk som är fastställt i anordnartillståndet och som anordnaren av yrkesutbildning är skyldig att undervisa på

uppdragsutbildning = en examen, examensdel eller examensutbildning som ordnas för en grupp studerande och finansieras av en beställare

uppsägning för viss tid = disciplinär åtgärd, där utbildningsanordnaren säger upp den studerande från läroanstalten eller internatboendet för viss tid. Uppsägning för viss tid innebär att den studerande förlorar sin studierätt under den tiden.

urvalsgrund = i lagstiftningen och av utbildningsanordnaren fastställd grund, enligt vilken de sökande antas till utbildning eller för att avlägga yrkesinriktade examina

utbildning = 1) organiserad verksamhet, där målet är att producera kunnande som grundar sig på undervisning

2) planerad helhet av studier och arrangemang, där målet är att utöka kunnandet inom ett område eller en bransch eller erbjuda färdigheter för att avlägga en examen eller någon annan helhet

utbildning för förvärvande av yrkeskompetens = utbildning som en studerande behöver för att visa det kunnande som är fastställt i grunderna för en examen eller en utbildning eller för förvärvande av någon annan yrkeskompetens

utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen = övrig yrkesutbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som inte syftar till att avlägga en examen eller examensdel

utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv = yrkesutbildning som inte leder till examen. Utbildningen ger studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

utbildning som handleder för yrkesutbildning = yrkesutbildning som inte leder till examen. Utbildningen ger de studerande färdigheter för att söka sig till yrkesinriktad examensutbildning och stärker de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen.

utbildningsanordnare = aktör, som av undervisnings- och kulturministeriet beviljats tillstånd att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning

utbildningsavtal = skriftligt avtal för viss tid mellan utbildningsanordnaren och utbildningsavtalsarbetsplatsen om den studerandes förvärvande av kunnande på arbetsplatsen i samband med praktiska uppgifter, utan att den studerande står i ett anställningsförhållande till utbildningsavtalsarbetsplatsen

valbar examensdel = examensdel, som den studerande ska välja ett visst antal av enligt uppbyggnaden av examen som är fastställd i examensgrunderna

verksamhetsområde; utbildningsanordnarens verksamhetsområde = det i anordnartillståndet fastställda området, vars kompetensbehov utbildningsanordnarens verksamhet i första hand ska svara mot och där utbildningsanordnaren är skyldig att ordna examina och utbildning enligt kompetensbehovet

viktcoefficient = koefficient, med vilken viktningsgrunderna för prestationerna i den kalkylerade finansieringen av yrkesutbildningen viktas

viktningsgrund = grund för viktningen av prestationerna i den kalkylerade finansieringen av yrkesutbildningen, till exempel kostnader för anordnande av examina, ordnande av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd, examenstyp, studerandes utbildning efter grundstadiet

yrkesexamen = yrkesinriktad examen, där man visar yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov och som är djupare än den yrkesskicklighet som krävs för grundexamen eller som är inriktad på mer avgränsade arbetsuppgifter

yrkesinriktad grundexamen = yrkesinriktad examen, där man visar breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde med anknytning till en verksamhetshelhet inom arbetslivet

yrkesinriktad examen = examen, med vilken man kan förbättra och upprätthålla yrkeskunnandet samt visa sin yrkesskicklighet. De yrkesinriktade examina är yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen.

yrkesinriktad examensdel = examensdel som omfattar yrkeskunnande

yrkesprov = verksamhet, där den studerande genom att utföra praktiska arbetsuppgifter visar hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet eller det centrala kunnande som fastställts i examensgrunderna

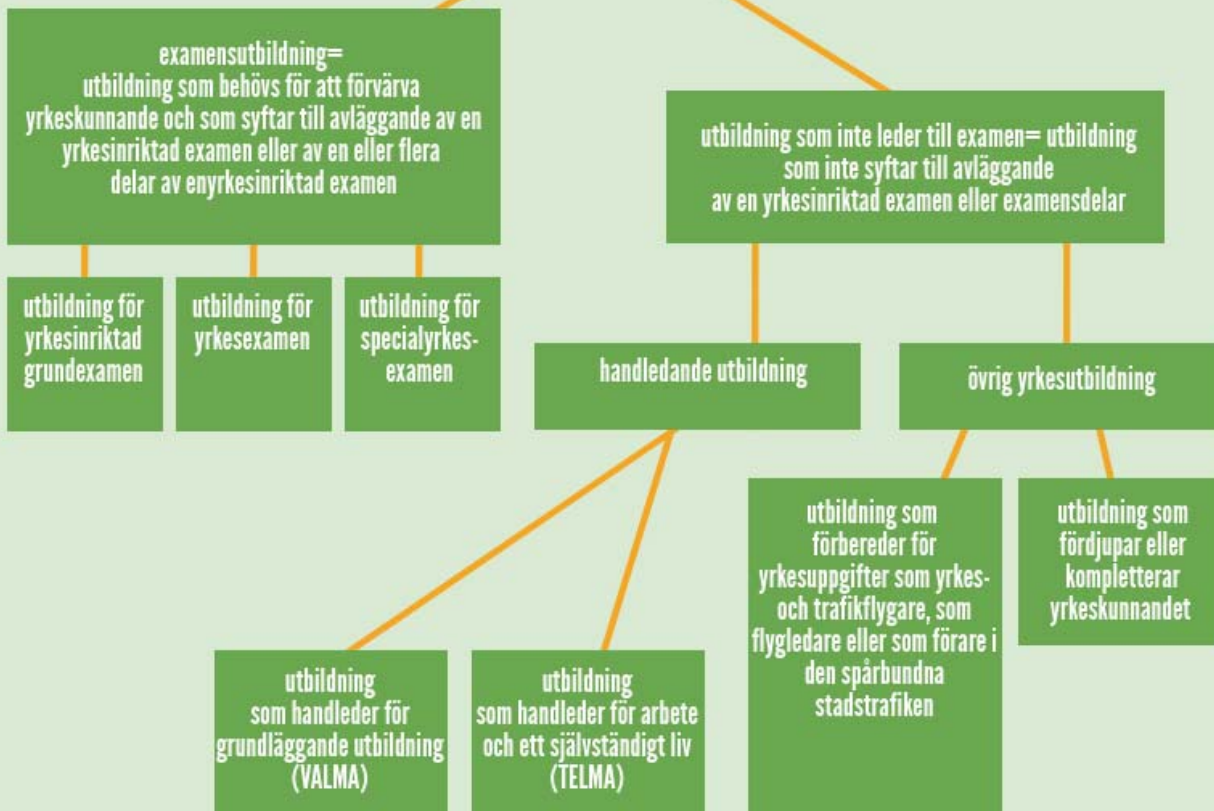
yrkesutbildning = utbildning, som har som syfte att producera yrkeskunnande och stödja livslångt lärande och yrkesutveckling

återställande av studierätten = utbildningsanordnarens beslut som innebär att den studerande får en indragen studierätt återställd

***

Yrkesutbildning

Ansökan till yrkesutbildning

Studera

= person som antagits för att genomföra en handledande utbildning eller övrig yrkesutbildning eller avlägga en yrkesinriktad examen eller en eller flera examensdelar

studera i examensutbildning
= studera som antagits för att avlägga en yrkesinriktad examen eller en eller flera examensdelar

studera i handledande utbildning

studera i övrig yrkesinriktad utbildning

studera i examensutbildning som deltar i utbildning för att förvärva det yrkeskunnande som behövs

studera i examensutbildning som avlägger examen utan att delta i utbildning

studera för yrkesinriktad grundexamen

studera för yrkesexamen

studera för specialyrkesexamen

Finansiering

```
graph TD; A[Finansiering] --> B[kalkylerad finansiering]; A --> C[strategisk finansiering]; B --> D["basfinansiering  
(eventuell behovsprövad  
höjning av  
grundfinansieringen)"]; B --> E[prestationsbaserad finansiering]; B --> F[genomslagsfinansiering];
```

The diagram illustrates the classification of financing. At the top level is 'Finansiering'. It branches into two main categories: 'kalkylerad finansiering' and 'strategisk finansiering'. 'kalkylerad finansiering' further branches into three sub-categories: 'basfinansiering (eventuell behovsprövad höjning av grundfinansieringen)', 'prestationsbaserad finansiering', and 'genomslagsfinansiering'. 'strategisk finansiering' does not have further sub-categories shown in this diagram.

kalkylerad finansiering

strategisk finansiering

basfinansiering
(eventuell behovsprövad
höjning av
grundfinansieringen)

prestationsbaserad
finansiering

genomslagsfinansiering